

ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
Needs of Internal Supervision of School Administrators
Yala Primary Educational Service Area Office 3

ธัญลักษณ์ ศรีสวัสดิ์^{1*} และพิมพ์วิมล สุวรรณโณ²
Thanyalak Srisawat^{*1} and Pimpawee Suwannono²

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา^{1*}
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา²

Master degree of Department of Education Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University^{1*}
Faculty of Education, Yala Rajabhat University ²

*Corresponding author, e-mail: aewzun@gmail.com เบอร์โทรศัพท์: 095-7494-164

(Received: April 14, 2024; Revised: February 20, 2025; Accepted: April 2, 2025)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 227 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 ภาพรวมอยู่ระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นทุกด้านเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นของ PNI_{modified} ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน (PNI_{modified} = 0.050) ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่ต้องทำ (PNI_{modified} = 0.048) ด้านการวางแผนการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.039) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ (PNI_{modified} = 0.036) และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (PNI_{modified} = 0.031) 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ด้านกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ 2) ด้านให้ความรู้ในสิ่งที่ต้องทำ 3) ด้านการปฏิบัติงาน 4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ส่วนหลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักผู้นำ 2) หลักความร่วมมือ 3) หลักการเห็นใจ และ 4) หลักการสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การนิเทศภายใน; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this independent study were: 1) to investigate the current and desirable conditions of internal supervision by school administrators; 2) to examine the needs for internal supervision by school administrators; and 3) to compile recommendations regarding internal supervision by school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3. Data were collected using questionnaires from a sample of 227 teachers and educational personnel, selected through simple random sampling. Statistical analysis included mean, standard deviation, modified Priority Needs Index (PNI modified), and content analysis. The research findings revealed that:

1) the current condition of internal supervision by school administrators under the Yala Primary Educational Service Area Office 3 was rated at a high level overall, while the desirable condition was rated at the highest level overall; 2) the needs for developing an internal supervision model for school administrators were identified in all aspects, ranked by PNI modified as follows: performance (PNI modified = 0.050), providing knowledge of what to do (PNI modified = 0.048), planning for supervision (PNI modified = 0.039), morale building (PNI modified = 0.036), and evaluating work outcomes (PNI modified = 0.031); and 3) recommendations regarding internal supervision included: for the internal supervision process, 1) planning for supervision, 2) providing knowledge of what to do, 3) performance, 4) morale building, and 5) evaluating work outcomes; and for the principles of internal supervision, 1) leadership, 2) collaboration, 3) empathy, and 4) creativity.

Keywords: Needs assessment; Internal supervision; School Administrators

บทนำ

การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยอาศัยการบริหารอย่างมีระบบของผู้บริหารตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดการนิเทศภายใน Ffp ความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนจนสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ตรงสภาพปัญหาความต้องการ (ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย, 2559) ทั้งนี้ระบบการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) อยู่ในภาวะวิกฤติมาโดยตลอด ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานเกือบ 1 ทศวรรษ ประกอบกับระบบการศึกษาในพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ อันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และวิถีวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทำการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยไม่สร้างความกดดันให้แก่ครูผู้สอน ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยการจัดทำเป็นรูปแบบที่ชัดเจน มีวิธีการนิเทศภายในที่หลากหลายและไม่ยึดติดกับวิธีการเดิม ๆ ไม่ทำการนิเทศภายในสถานศึกษาเพียงเพื่อให้มีการนิเทศตามโครงการหรือนโยบาย แต่ควรเป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ต้องทำการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการสถานศึกษา พัฒนาการศึกษา และให้ความช่วยเหลือครูผู้สอน เพื่อผลการศึกษาที่ออกมา

นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เกิดเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทรงคุณค่า แก้ปัญหาดังกล่าวได้

การนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ เพื่อให้การนิเทศภายในบรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด เช่น การนำหลักผู้นำ โดยการใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย หลักความร่วมมือ ให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การการประสานงานตลอดจนการประเมินผล หลักการเห็นใจ คำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจจะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์ และหลักการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเอง (นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, 2560) นอกจากหลักการนิเทศที่มีความสำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาแล้วนั้น ต้องอาศัยกระบวนการในการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมไทย ซึ่งกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการในการกำหนดขั้นตอนของการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระเบียบแบบแผน มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มการนิเทศตลอดจนการประเมินผลและติดตาม เพื่อให้สามารถนำการนิเทศไปสู่การปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด (ภิชาวิชัย ยางงาม, 2564) ด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนการนิเทศ 2) การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ 3) การปฏิบัติงาน 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยิ่ง ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้พัฒนารูปแบบของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนา การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 524 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษายะลา เขต 3 จำนวน 227 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ลักษณะเครื่องมือ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และตำแหน่งของบุคคล เป็นลักษณะแบบตรวจรายการ (Check list) ทำการทดลองกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วทั้งสิ้นจำนวน 227 คน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามที่กำหนด (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีความเที่ยงตรงของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ด้านความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตรวจสอบโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายประชากร จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .968 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยจัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 เก็บข้อมูลจำนวน 227 ฉบับ ในรูปแบบแบบออนไลน์ (Google Forms) ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการตอบคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified priority needs index ($PNI_{modified}$) ซึ่งปรับปรุงโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีสูตรคำนวณ ดังนี้ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ เมื่อ $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3

การนิเทศภายใน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.37	0.48	มาก	4.54	0.46	มากที่สุด
2 ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	4.35	0.49	มาก	4.56	0.49	มากที่สุด
3 ด้านการปฏิบัติงาน	4.39	0.49	มาก	4.61	0.48	มากที่สุด
4 ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ	4.42	0.52	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด
5 ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	4.54	0.53	มากที่สุด	4.68	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	0.50	มาก	4.59	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, $SD=0.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้าน การประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.53$) รองลงมาคือ ด้าน การสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, $SD=0.52$) และด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.49$) ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $SD=0.48$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลผลิตการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$, $SD=0.49$) รองลงมาคือ ด้าน การปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.61$, $SD=0.48$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, $SD=0.50$) ตามลำดับ

2. ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 3

การนิเทศภายใน	ค่าเฉลี่ยของสภาพ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่	ความต้องการจำเป็น	ลำดับ
	ปัจจุบัน (D)	พึงประสงค์ (I)	$PNI=(I-D)/D$	
1 ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.37	4.54	0.039	3
2 ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	4.35	4.56	0.048	2

3	ด้านการปฏิบัติงาน	4.39	4.61	0.050	1
4	ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ	4.42	4.58	0.036	4
5	ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	4.54	4.68	0.031	5
ค่าเฉลี่ยรวม		4.41	4.59	0.041	

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 พบว่า มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นของ PNI_{modified} จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน (PNI_{modified} = 0.050) ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ (PNI_{modified} = 0.048) ด้านการวางแผนการนิเทศ (PNI_{modified} = 0.039) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ (PNI_{modified} = 0.036) และด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (PNI_{modified} = 0.031)

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ

การวางแผนการนิเทศ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่ พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับที่
1. มีการกำหนดแผนและปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.66	0.51	4.71	0.56	0.011	6
2. มีการกำหนดกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา	4.41	0.54	4.66	0.50	0.057	1
3. มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการของครูภายในสถานศึกษา และประชุมคณะครูเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาที่พบ	4.27	0.63	4.43	0.59	0.037	4
4. มีการสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา	4.27	0.62	4.48	0.62	0.049	2
5. จัดทำแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน	4.30	0.62	4.44	0.64	0.033	5
6. จัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน	4.31	0.60	4.49	0.62	0.042	3
รวม	4.37	0.48	4.54	0.46	0.039	(3)

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.48$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, $SD=0.46$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการวางแผนการนิเทศ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดกิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.057$) มีการสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.049$) และจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ($PNI=0.042$)

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้

การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	(D)					
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.23	0.60	4.54	0.59	0.073	1
2. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.40	0.57	4.58	0.59	0.041	5
3. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูในกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแต่ละกิจกรรม	4.34	0.58	4.56	0.60	0.051	4
4. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.34	0.60	4.52	0.62	0.041	5
5. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น	4.37	0.65	4.58	0.59	0.048	3
6. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.35	0.63	4.60	0.58	0.057	2
รวม	4.35	0.49	4.56	0.49	0.048	(2)

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $SD=0.49$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$, $SD=0.49$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.073$) มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครู เกี่ยวกับการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ($PNI=0.057$) และมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น ($PNI=0.048$)

ตารางที่ 5 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ชัดเจน	4.42	0.63	4.61	0.56	0.043	5
2. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานตามความรู้ ความสามารถในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ชัดเจน	4.44	0.62	4.66	0.53	0.050	4
3. มีการกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการ และประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน	4.36	0.63	4.62	0.59	0.060	1
4. มีการใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย และดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ	4.31	0.67	4.56	0.59	0.058	2
5. มีการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม	4.33	0.65	4.58	0.61	0.058	3
6. มีการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้การสร้างควมมี มนุษย์สัมพันธ์ในการสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน	4.46	0.57	4.60	0.57	0.031	6
รวม	4.39	0.49	4.61	0.48	0.050	(1)

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, $SD=0.49$) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$, $SD=0.48$) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติงาน 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการ และประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน ($PNI=0.060$) การใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลายและดำเนินการ

นิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ (PNI=0.058) และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม (PNI=0.058)

ตารางที่ 6 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ

การสร้างขวัญและกำลังใจ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน	4.31	0.60	4.48	0.60	0.038	3
2. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้คิดค้นวิธีการพัฒนางานที่รับผิดชอบด้วยตนเองและมีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.42	0.61	4.55	0.61	0.029	5
3. มีการปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์บริบทของสถานศึกษา	4.42	0.59	4.61	0.56	0.043	1
4. มีการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู	4.42	0.67	4.59	0.63	0.039	2
5. มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.42	0.68	4.51	0.66	0.020	6
6. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ที่ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.55	0.64	4.69	0.54	0.031	4
รวม	4.42	0.52	4.58	0.50	0.036	(4)

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.42, SD=0.52) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.58, SD=0.50) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในการสร้างขวัญและกำลังใจ 3 ลำดับแรก ได้แก่ การปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บริบทของสถานศึกษา (PNI=0.043) มีการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู (PNI=0.039) และส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน (PNI=0.038)

ตารางที่ 7 ความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน

การประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่พึงประสงค์ (I)		ความต้องการจำเป็น (I-D)/D	
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	PNI _{modified}	ลำดับ
1. มีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.60	0.59	4.70	0.58	0.021	5
2. มีการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.66	4.69	0.52	0.040	2
3. มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.51	0.66	4.67	0.55	0.034	3
4. มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.48	0.62	4.69	0.57	0.047	1
5. มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยมีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาต่อไป	4.57	0.57	4.70	0.58	0.028	4
6. มีการระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในสถานศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	4.60	0.59	4.69	0.52	0.019	6
รวม	4.54	0.53	4.68	0.49	0.031	(5)

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.54, SD=0.53) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68, SD=0.49) และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI=0.047) การติดตามผลการดำเนินการ

นิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (PNI=0.040) และการกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI=0.034)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 3 มีดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

1) ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการจัดกิจกรรมที่มาก จนไม่สามารถดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ โดยเฉพาะในภาคเรียนที่ 2 ของทุกปีการศึกษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะในด้านการวางแผนการนิเทศ คือ การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีการวางแผนที่ชัดเจนโดยมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการจัดการการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยต้องคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาด้วย

2) ด้านให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขาดการแนะนำเชิงบวก หรือการให้กำลังใจผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง มีข้อเสนอแนะด้านให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ คือ ควรประชุมชี้แจงให้ความรู้เรื่องเครื่องมือในการนิเทศภายในสถานศึกษา ก่อนเข้ารับการนิเทศ หลังการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเสร็จสิ้น ควรให้มีการสะท้อนคิดทั้งผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ และนำข้อมูลที่ได้มาทำการ PLC แนะนำเสริม เพิ่มเติมให้กับการดำเนินการนิเทศภายในครั้งต่อไป

3) ด้านการปฏิบัติงาน พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ เน้นดำเนินการตามความสะดวกมากกว่า และภาระงานที่มากเกินไปจึงทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ มีข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติงาน คือ ผู้รับการนิเทศควรปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ตามข้อเสนอแนะผู้นิเทศและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และปฏิบัติงานตามปฏิทินการดำเนินงาน

4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ พบว่า ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อให้มากขึ้น การสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูมีน้อยมาก มีข้อเสนอแนะด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ คือ ผู้นิเทศควรเสริมแรงและให้กำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ จัดสรรงบประมาณในการมอบขวัญกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติการสอนดี

5) ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดการรายงานผล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเป็นระบบ มีข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน คือ ผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการประเมินตามความจริงเชิงประจักษ์ และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อปัญหาอุปสรรคมาแก้ไขในปีการศึกษาต่อไป

2. หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

1) หลักผู้นำ เป็นการใช้อิทธิพลในตำแหน่งทางการทำงานของบุคคลที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นไปตามเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยการเป็น Coach หรือเพื่อนช่วยเพื่อน และการนิเทศแบบชี้แนะ (พี่เลี้ยง) เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด มีคำสำคัญ ดังนี้ “การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน” “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล” และ “การนิเทศด้วยกัลยาณมิตร”

2) หลักความร่วมมือ เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันและรวมพลังเป็นทีมเพื่อร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การ การประสานงาน ประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับสำนักงานเขตพื้นที่และ

ศึกษานิเทศก์ตลอดจนการประเมินผลเพื่อร่วมกันดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด มีคำสำคัญ ดังนี้ “การให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย” และ “การมีจิตอาสา”

3) หลักการเห็นใจ เป็นการปฏิบัติงานที่ต้องคำนึงถึงบุคคลที่ร่วมงานด้วยความเห็นใจ ทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งควรทำความเข้าใจในความถนัดของแต่ละคน ดึงจุดเด่นของแต่ละบุคคลออกมา แต่ละบุคคลควรความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีคำสำคัญดังนี้ “การมีความเมตตา”

4) หลักการสร้างสรรค์ เป็นการทำให้บุคลากรเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองหรือนำวิธีการสอนงานด้วยผู้เชี่ยวชาญมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง มีคำสำคัญดังนี้ “การมีความคิดที่สร้างสรรค์กว้างไกล”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจของความต้องการจำเป็น จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 ว่าสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ควรจะเป็นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินการ การประชุมชี้แจงคณะครูในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน การใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม อาจเนื่องจาก การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติตรงตามโครงการหรือแผนงาน เน้นดำเนินการตามความสะดวกและภาระงานที่มากเกินไปทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ จึงส่งผลให้การนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการปฏิบัติงานมีความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับ แนวคิดของ คอปแลนด์ และบอยัน (Copeland & Boyan, 1978 อ้างถึงใน ชลธนา ม่วงหวาน, 2564) ได้กล่าวถึง การนิเทศว่า การนิเทศประกอบด้วย ขั้นตอนการประชุมก่อนการสังเกตการ การสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การเลือกแนวทางหรือวิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรม การเลือกเครื่องมือหรือสร้างเครื่องมือสำหรับการสังเกตการ การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสังเกตการ การประชุมหลังการสังเกตการโดยการให้ข้อมูลป้อนกลับจากผลของการวิเคราะห์ และพิจารณาเลือกยุทธวิธีการปรับปรุงพัฒนาครั้งต่อไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่าแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นในส่วนของการปฏิบัติการนิเทศ ส่งผลให้เกิดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC หลังนิเทศสูงกว่าก่อนนิเทศ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนแผนการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสามารถด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครุมีผลงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นกระบวนการ PLC อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ด้านการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา การรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาแต่ละกิจกรรม เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน, การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นต้น อาจเนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาขาดการแนะนำเชิงบวก หรือการให้กำลังใจผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และการให้ความรู้ความเข้าใจในรูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่ไม่ต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรพิมพ์ วงศ์ประชาธรัตน์ (2556) ได้กล่าวว่า การดำเนินการนิเทศควรมีการวางแผนเพื่อทำความเข้าใจให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับโครงสร้างของการนิเทศ เช่น การตั้งเป้าหมายหรือหลักการ กำหนดความจำเป็นหรือความต้องการ วางวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดการออกแบบรูปแบบองค์ประกอบของโครงการ คัดเลือกผู้เข้ารับการนิเทศ นิเทศหรือสรรหาผู้ทำหน้าที่นิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ จัดสรรงบประมาณ เลือกรูปแบบ วิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือที่จะดำเนินการ มอบหมายงานด้านอำนวยความสะดวกและกำหนดสถานที่ แก่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด จัดกิจกรรมประกอบเมื่อเห็นว่าเกิดความเครียด ความกลัวหรือเบื่อหน่าย สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในกลุ่ม ใช้เครื่องมือประเมินผลให้ถูก วิเคราะห์ผลและตีความหมายให้เห็นชัด สรุปผล หาข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป และวางแผนใหม่ถ้ามีโครงการต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศ ภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับ โรงเรียนเอกชน พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง หลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในครุมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะในการนิเทศ ภายในสูงขึ้น โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้ รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้ รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวางแผนการนิเทศ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนด กิจกรรม รายละเอียด เป้าหมาย ตัวบ่งชี้การนิเทศภายในสถานศึกษา การสรุปผลการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา และการจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะ การดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการของสถานศึกษามีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ครอบคลุมขาดการวางแผนการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิชาวิชัย ยางงาม (2564) ได้กล่าวว่า กระบวนการนิเทศทั้งหมด 5 ขั้นตอน เรียกว่า “PIDRE” ประกอบด้วย วางแผนการ ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงาน การสร้างขวัญและกำลังใจ และประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน เป็นการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมไทย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทิรา หิรัญสาย และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการนิเทศภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่นั้น ดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบและชัดเจน ได้แก่ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน งานและโครงการในฝ่ายต่าง ๆ ปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การดำเนินงานนิเทศส่วนใหญ่ไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง รูปแบบการนิเทศภายในที่เป็นระบบ

ชัดเจน ขาดการจัดตั้งศูนย์บริการวิชาการและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างความตระหนัก การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การถอดบทเรียนโดยรูปแบบดังกล่าว สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.68 และรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สร้างขึ้น มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การปรับวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์บริบทของสถานศึกษา การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากคณะครู และการส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน อาจเนื่องจากการจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร และการดำเนินการนิเทศยังขาดการเสริมแรง การให้กำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณในการมอบขวัญกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติการสอนดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระวัฒน์ คำชุม (2553 อ้างถึงใน กิตติพันธ์ มิตรเจริญ, 2558) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ผลงานเพื่อแจ้งผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานการนิเทศ ทำให้สาธารณชนได้ทราบถึงผลการนิเทศ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนเกิดความภูมิใจและมีความตั้งใจดำเนินงานต่อไป และควรมีการเผยแพร่ผลงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ทราบโดยอาจจัดนิทรรศการเพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนคนอื่น ได้เข้ามาศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาการนิเทศของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม เป้าศรีวงศ์ (2557) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากระบวนการนิเทศแบบเสริมพลังครู/วิจัยปฏิบัติในชั้นเรียน พบว่า รูปแบบการนิเทศด้านการวางแผน ด้านการอบรม ด้านการโค้ช และด้านการสะท้อนส่งผลให้พลังงานทำงานภายในตนเองของครูหลังจากใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้ความเข้าใจการวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนของครูหลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการวิจัยปฏิบัติในชั้นเรียนของครูมีคุณภาพตั้งแต่ระดับดีถึงดีมาก จำนวน 41 เรื่องจากทั้งหมด 50 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.00 และรูปแบบการนิเทศ มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา คือ การกำหนดให้ครูมีส่วนร่วมสรุปและรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา กำหนดวิธีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และการติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ขาดการรายงานผล ตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพันธ์ มิตรเจริญ (2558) กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นการตระหนักถึงความสำคัญของผู้บริหารหรือคณะกรรมการในการพัฒนาการนิเทศ จึงได้กำหนดให้สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และงานวิจัยของ อลงกรณ์ ไกรสินธุ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศภายในได้ผลจากการดำเนินการประเมินการนิเทศ มีผลการพัฒนาด้านสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉางยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นผลทำให้โรงเรียนขาดคุณภาพในการจัดการศึกษารวมถึงผู้บริหารและครูไม่ได้ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน

ด้านการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการนิเทศหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านผลการประเมินการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในพบว่าผู้บริหารและครูกล้าแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามและเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยความสนใจสามารถนำกระบวนการนิเทศไปปรับใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้ อยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในด้านการปฏิบัติงาน มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างชัดเจน มีการประชุมชี้แจงคณะครูตามแผนที่กำหนด มีการใช้เครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามปฏิทินการนิเทศ และการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือในการนิเทศติดตามแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง ประธานสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.จรูญ แก้วเอี่ยม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เรืองแป้น กรรมการสอบ ที่ทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอพระคุณบิดามารดาและครอบครัวที่คอยสนับสนุนและคอยให้กำลังใจในการทำวิจัยจนสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กิตติพันธุ์ มิตรเจริญ. (2558). การศึกษาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 10(4), 85-99.

เกษม เป้าศรีวงศ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเสริมพลังครูนักวิจัยปฏิบัติการในชั้น

เรียน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

จันทร์พิมพ์ วงศ์ประชาธน์. (2556). รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เป็น

บุคคลภายนอก. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชลณา ม่วงหวาน. (2564). รายงานการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถของครู ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.
- ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย. (2559). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2560). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภิชาวิชัย ยางงาม. (2564). กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อลงกรณ์ ไกรสินธุ์. (2564). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอท่าฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วารสารรัชภาควัย, 15(41), 296-309
- อินทิรา หิรัญสาย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อการสอนที่ส่งเสริมทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 8(2), 88-100.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. (3 rd ed.) New York: Harper & Row.

